

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	18 Gorffennaf 2017
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cyng. Julian Thompson-Hill / Richard Weigh, Pennaeth Cyllid
Awdur yr Adroddiad:	Steve Gadd, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Adroddiad Cyllid (Mehfin 2017/18)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion cyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2017/18. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r newyddion diweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2017/18.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Argymhellir bod yr Aelodau yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2017/18 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arni.

3.2 Argymhellir bod y Cabinet yn cymeradwyo trosglwyddo £653 mil o'r tanwariant corfforaethol i Gronfa Wrth Gefn y Blaenoriaethau Corfforaethol er mwyn cynorthwyo i gyflwyno'r Blaenoriaethau Corfforaethol newydd sy'n cael eu datblygu.

4. Manylion yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2017/18 fel y nodwyd yn **Atodiad 1**. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £189.252 miliwn (£185.062 miliwn yn 16/17). Rhagwelwyd y bydd tanwariant o £0.432 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol. Mae'r naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn cael eu hamlinellu yn Adran 6.

Cytunwyd ar arbedion o £0.902 miliwn fel rhan o'r gyllideb. Mae'r arbedion effeithlonrwydd hyn yn ffurfio rhan o'r elfen 'busnes fel arfer' ar gyfer gwasanaethau ac felly tybir y bydd yr holl arbedion effeithlonrwydd yn cael eu gwneud. Bydd unrhyw eithriad yn cael ei adrodd wrth y Cabinet.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Er nad oes amrywiadau i'w hadrodd ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd angen monitro nifer o risgiau yn ofalus, gan gynnwys:

- **Cludiant Ysgol** – Er bod pwysau o £300,000 wedi ei gynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2017/18, bydd angen monitro effaith gweithredu'r polisi newydd yn ofalus drwy gydol y flwyddyn.
- **Gofal Cymdeithasol** – Fe orwariodd Gofal Cymdeithasol Oedolion a Phlant yn sylweddol yn 2016/17 oherwydd galw parhaus, pwysau chwyddiant a nifer yr achosion cymhleth a chyfnewidiol. Er bod adnoddau sylweddol wedi eu buddsoddi yn y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol, mae'r ddau faes yn destun pryder ac felly yn cael eu monitro'n ofalus drwy gydol y flwyddyn.
- Mae yna hefyd nifer o gyllidebau sy'n cael eu harwain gan y galw, ac felly yn gyfnewidiol megis **lleoliadau plant y tu allan i'r sir a chynnal a chadw dros y gaeaf**. Mae cronfeydd wrth gefn ar gael i helpu i reoli amrywiadau blynyddol, fodd bynnag, maent yn parhau i fod yn feysydd o risg yn 17/18 a thu hwnt a byddant yn cael eu monitro'n agos.

Rhagwelir y bydd **Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata** yn gwario £154 mil yn ormod. Mae'r pwysau yn bennaf oherwydd costau staff wrth gefn uwch na'r disgwyl a chostau TG ychwanegol. Mae'r gwasanaeth yn gweithio'n galed ar hyn o bryd i nodi arbedion i leihau'r gorwariant.

Corfforaethol – Cynhaliwyd adolygiad canolog o'r holl gronfeydd wrth gefn a chwyddiant er mwyn nodi cronfeydd y mae modd eu rhyddhau i ddarparu cronfa wrth gefn gydag arian parod ar gyfer cyflwyno'r Blaenoriaethau Corfforaethol newydd sy'n cael eu datblygu. Nodwyd targed cychwynnol o £1 miliwn, ac mae £347 mil wedi ei nodi yn sgil dirwyn y Bwrdd Moderneiddio i ben a defnyddio'i gronfeydd arian parod. Gellir cadarnhau bod modd dyrannu'r £653 mil ychwanegol o'r adolygiad corfforaethol. Mae £154 mil pellach wedi ei nodi i ariannu'r gorwariant a ragwelir a fyddai, fel arall wedi gorfod cael eu hariannu yn defnyddio dyraniadau ychwanegol o falansau. Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn credu y bydd lefel y cronfeydd wrth gefn sydd ar ôl yn darparu lefel briodol o hyblygrwydd i'r Cyngor er mwyn ymdopi gyda'r risgiau ariannol y mae'r Cyngor yn eu hwynebu yn 2017/18. Mae modd rhyddhau'r cronfeydd wrth gefn hyn yn bennaf oherwydd lleihad mewn rhwymedigaethau pensiwn hanesyddol a gostyngiad yn nifer yr achosion sy'n cael eu hariannu drwy'r Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor. Argymhellir bod £653 mil o'r tanwariant yn cael ei drosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn y Blaenoriaethau Corfforaethol newydd.

Ysgolion – Er bod ysgolion wedi derbyn amddiffyniad o 1.85% (£1.173 miliwn) maent hefyd wedi gorfod canfod arbedion effeithlonrwydd i ariannu pwysau chwyddiantol o tua £2.5 miliwn. Roedd gan ysgolion ddiffyg net o £1.056 miliwn y flwyddyn ariannol ddiwethaf, sef lleihad o £2.618 miliwn yn y balansau a ddygwyd ymlaen o 2015/16 (£1.562 miliwn). Mae asesiadau cychwynnol o'r balansau a ragwelir yn dangos, ar ddiwedd mis Mehefin, y bydd diffyg net o £1.347 miliwn, sef gostyngiad o £0.291 miliwn ar falansau a ddygwyd ymlaen o 2016/17. Mae ysgolion yn parhau i weithio'n agos gyda chydweithwyr Cyllid Addysg ar gynlluniau ariannol manwl ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd a thros y ddwy flynedd ganlynol i ddarparu cyllidebau cytbwys yn yr hirdymor. Derbyniodd ysgolion £2.1 miliwn yn 2017/18, sy'n fwy na chwyddiant a thwf demograffig. Y gobaith yw cydgrynhai sefyllfa ariannol y rhan fwyaf o'r ysgolion yn 2017/18 ond mi fydd y sefyllfa yn cael ei monitro'n ofalus a'i hadrodd wrth Aelodau.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) – Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn tybio y bydd gostyngiad mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £315 mil, sy'n cyd-fynd â'r gostyngiad o 3315 mil yn y gyllideb. Rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £2 filiwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gyllideb gyfalaf o £10.1 miliwn yn cael ei rhannu rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£6 miliwn) a datblygiadau tai newydd (£4 miliwn).

Rheoli'r Trysorlys – Ar ddiwedd mis Mehefin, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn £196.726 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 4.65%. Roedd balansau buddsoddiad yn £3.5 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.19%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor yn Atodiad 2. Mae'r cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yn £40 miliwn ac mae'r gwariant hyd yma yn £5 miliwn. Hefyd yn Atodiad 2 mae'r gwariant arfaethedig o £17.469 miliwn ar y Cynllun Corfforaethol. Mae Atodiad 3 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cynhaliwyd Asesiad Lles ar gyfer elfen arbedion effeithlonrwydd cynigion y gyllideb a chafodd ei gyflwyno i'r Cyngor ar 31 Ionawr. Daeth yr asesiad i'r casgliad bod y cynigion effeithlonrwydd naill ai'n gadarnhaol neu'n niwtral o'u hasesu yn erbyn y saith nod lles.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi ei hystyried gan gyfarfodydd y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Cynhaliwyd gweithdai cyllideb rheolaidd gydag aelodau etholedig i archwilio cyllidebau gwasanaeth ac ystyried y cynigion o ran y gyllideb. Hysbyswyd yr holl aelodau o staff am y broses o osod y gyllideb ac ymgynghorwyd yn llawn â staff sy'n cael eu heffeithio neu bwriedir gwneud hynny, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol y Cyngor. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

Mae pwysau penodol yn amlwg yng nghyllidebau gofal cymdeithasol (Oedolion a Phlant fel ei gilydd) ond oherwydd y buddsoddi mewn pwysau gwasanaeth ac ad-dalu cronfeydd wrth gefn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn y gobaith yw cadw'r pwysau hyn o fewn y flwyddyn bresennol. Bydd sefyllfa'r ddau wasanaeth yn cael ei monitro'n ofalus ac yn cael ei hystyried ymhellach fel rhan o gylch y gyllideb ar gyfer 2018/19.

Mae'r rhagolygon yn dangos y bydd balansau ysgolion yn dechrau sefydlogi ond bydd y sefyllfa'n cael ei hadolygu'n ofalus iawn. Mae Cyllid Addysg yn gweithio'n agos iawn gydag ysgolion i ddatblygu cynlluniau cadarnhau ac, yn ogystal, mae prif ac uwch

swyddogion addysg a chyllid yn cyfarfod yn rheolaidd i adolygu'r cynlluniau hynny a chymryd unrhyw gam gweithredu yn ôl yr angen.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae hwn yn parhau yn gyfnod ariannol heriol a bydd methu cyflawni'r strategaeth a gytunwyd o ran y gyllideb yn rhoi pwysau ychwanegol ar wasanaethau yn y blynyddoedd ariannol presennol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.